

Vergaderjaar 2023–2024

28 638

Mensenhandel

Nr. 248

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 april 2024

Met deze brief informeer ik uw Kamer over de uitvoering van twee moties die samenhangen met het wetsvoorstel dat voorziet in een modernisering en uitbreiding van de strafbaarstelling van mensenhandel (hierna: het wetsvoorstel). Dit wetsvoorstel wordt deze week aan het Kabinet van de Koning verzonden met het oog op indiening bij uw Kamer.

Het gaat in de eerste plaats om de motie van de leden Bikker en Mutluer over het wettelijk verankeren van het non-punishmentbeginsel.¹ De andere motie werd ingediend door de leden Veltman en Bikker en verzoekt de regering, kort gezegd, om de aangifteplicht die in artikel 160 Wetboek van Strafvordering (hierna: Sv) is opgenomen uit te breiden met het delict mensenhandel.²

1. Motie Bikker/Mutluer over het non-punishmentbeginsel

De motie van de leden Bikker en Mutluer, aangenomen op 3 oktober 2023, verzoekt de regering over te gaan tot het specifiek in de wet verankeren van het zogeheten «non-punishmentbeginsel». Dit beginsel, dat is ontleend aan het internationaal en Europees recht, bepaalt dat staten aan de vervolgende en rechtsprekende instanties ruimte moeten laten om slachtoffers van mensenhandel niet te vervolgen of te bestraffen voor strafbare feiten tot het plegen waarvan zij in de context van mensenhandel gedwongen zijn.

De regering acht het non-punishmentbeginsel een belangrijke pijler van haar beleid om slachtoffers op een adequate wijze te beschermen. Toepassing van dit beginsel beschermt de mensenrechten van slachtoffers en beoogt te voorkomen dat zij door het handelen van overheidsinstanties opnieuw tot slachtoffer worden gemaakt («secundaire victimi-

¹ Kamerstukken II 2023/24, 28 638, nr. 229.

² Kamerstukken II 2023/24, 28 638, nr. 241.

satie»). Van toepassing van het beginsel gaat een belangrijk signaal uit, namelijk dat de staat met het slachtofferschap rekening houdt bij het beslissen over het instellen van vervolging of het opleggen van straf.

Aan de motie van de leden Bikker en Mutluer geeft het kabinet invulling door in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel aandacht te besteden aan het belang van de toepassing van het non-punishmentbeginsel en stil te staan bij de verschillende situaties waarin van toepassing van dit beginsel sprake kan zijn. Daarbij wordt gewezen op verschillende delicten, uitbuitingsvormen en groepen slachtoffers waarbij de toepassing van het beginsel over het algemeen aan de orde kan zijn. Dit beginsel is vooral van grote betekenis in zaken waarin sprake is geweest van het uitbuiten van een ander door diegene te dwingen criminele activiteiten te verrichten («criminele uitbuiting»).

Voor een effectieve toepassing van het beginsel in de rechtspraak acht ik het daarnaast, mede in het licht van de uitvoering van deze motie, nodig om verder te blijven investeren in de bekendheid met het beginsel binnen de betrokken organisaties. Daartoe wordt zowel bij de implementatie van dit wetsvoorstel alsook in het kader van het Actieplan van het programma Samen tegen mensenhandel, ingezet op het breder bekend maken van het non-punishmentbeginsel bij de organisaties in de strafrechtketen. De memorie van toelichting bij het wetsvoorstel gaat hier nader op in. Een brief over de versterking van het Actieplan ontvangt uw Kamer een dezer dagen.

2. Motie Veltman/Bikker over het uitbreiden van de aangifteplicht

Op 21 december 2023 nam uw Kamer de motie van de leden Veltman en Bikker aan die de regering verzoekt om te bevorderen dat in het wetsvoorstel over de modernisering van artikel 273f Sr wordt bewerkt dat het delict mensenhandel wordt opgenomen in artikel 160 Sv, zodat eenieder die kennis draagt van dit delict, behoudens slachtoffers en hulpverleners, wettelijk verplicht wordt daarvan aangifte te doen.

De vraag naar de uitbreiding van de aangifteplicht dan wel de strafbaarstelling van zogeheten «omstanders», is actueel op meer dossiers. Zo heeft de Minister van Justitie en Veiligheid bij gelegenheid van het commissiedebat over seksueel geweld en kindermisbruik, op 6 maart 2024, aan het lid Helder toegezegd om in een brief terug te komen op de rol van «enablers» bij seksueel geweld. Dit thema komt eveneens terug in een door de Europese Commissie aangedragen voorstel tot herziening van de Richtlijn ter bestrijding van seksueel kindermisbruik en materiaal betreffende seksueel kindermisbruik. Uw Kamer ontving het BNC-fiche hierover op 15 maart 2024 (Kamerstuk 22 112, nr. 3918).

In het licht van deze andere ontwikkelingen ben ik voornemens een eventuele uitbreiding van de aangifteplicht niet uitsluitend te bezien voor het delict mensenhandel, maar wil ik dit vraagstuk graag in samenspraak met de Minister van Justitie en Veiligheid breder verkennen, in samenhang met andere trajecten waarbij de aangifteplicht aan de orde is. De uitvoering van de motie zal ik in dit kader ter hand nemen.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van den Burg